

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

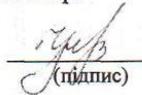
РОБОЧА ПРОГРАМА
Право соціального забезпечення

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Литвиненко В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2025р.

Розробник (-и): Чічкань М.В., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік, 4 семестр Освітня програма «Право»
Викладач (-і)	Чічкань Марія Валеріївна, доцент кафедри, к.ю.н.
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	mariya.chichkan@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Дисципліна «Право соціального забезпечення» займає важливе місце у програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Право», спеціальності 081 «Право». Право на соціальне забезпечення як одне з соціальних прав є базовим та життєво необхідним для кожної людини. Створення ефективної системи правового регулювання у сфері соціального забезпечення є актуальним та пріоритетним напрямком розвитку не тільки України, а й кожної держави, яка визнає себе демократичною, соціальною та правовою. Необхідність ґрунтовного вивчення понятійного апарату та системи законодавства у сфері соціального забезпечення обумовлюється великою ймовірністю настання у житті людини таких життєвих обставин, за яких вона ризикує залишитися без достатніх засобів до існування або виникає потреба додаткового соціального захисту, наприклад: повна, часткова або тимчасова втрата працездатності, втрата годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом.

Успішне засвоєння дисципліни «Право соціального забезпечення» дозволить бакалавру права розширити коло застосування набутих раніше знань та практичних навичок для вирішення правових ситуацій щодо реалізації права на той чи інший вид соціального забезпечення. Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1) Основні теоретичні положення права соціального забезпечення (теми в межах модуля: Правові засади організації та функціонування системи соціального забезпечення в Україні. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права. Правовідносини у сфері соціального забезпечення).

2) Правове регулювання пенсійного забезпечення в Україні (теми в межах модуля: Загальна характеристика пенсійної системи в Україні. Стаж (страховий стаж) та його значення для призначення пенсій. Правове регулювання призначення пенсій за віком у солідарній системі. Правове регулювання призначення пенсій по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі. Порядок призначення та виплати пенсій в солідарній системі. Пенсії за віком на пільгових умовах. Державне пенсійне забезпечення).

3) Правові основи надання соціальних допомог та соціальних послуг в Україні (теми в межах модуля: Страхові соціальні допомоги за законодавством України. Державні соціальні допомоги за законодавством України. Загальні правові засади надання соціальних послуг).

3. Мета та цілі курсу. Метою курсу «Право соціального забезпечення» є формування у здобувачів вищої освіти науково-професійного світогляду у сфері соціального забезпечення з урахуванням сучасних тенденцій розвитку національного законодавства в Україні.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення курсу:

- вивчення поняття, джерел фінансування соціального забезпечення, права соціального забезпечення як самостійної галузі права; дослідження правовідносини у сфері соціального забезпечення;

- вивчення загальних положень пенсійної системи України, а також поняття та умов призначення пенсій у солідарній системі;

- дослідження окремих правових аспектів пенсійного забезпечення, правового регулювання соціальних допомог та соціального обслуговування.

Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

4. Результати навчання. Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

У результаті вивчення курсу «Право соціального забезпечення» здобувачі вищої освіти

повинен знати:

- 1) правові основи права соціального забезпечення;
- 2) поняття та джерела фінансування соціального забезпечення;
- 3) організаційно-правові форми права соціального забезпечення;
- 4) поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального забезпечення;
- 5) структуру пенсійної системи України; загальну характеристику системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- 6) порядок призначення та виплати страхових пенсій;
- 7) види соціальних допомог та соціальних послуг за законодавством України;
- 8) систему органів, закладів та установ, що надають соціальні послуги та підстави їх надання.

вміти:

- 1) орієнтуватися в системі законодавства про соціальне забезпечення;
- 2) самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати норми права соціального забезпечення;
- 3) тлумачити чинне законодавство про соціальне забезпечення;
- 4) комплексно оцінювати ситуацію, визначати право людини на конкретний вид соціального забезпечення, умови його надання та визначити алгоритм дій для отримання соціальної виплати та послуги.

5. Пререквізити -**6. Обсяг курсу.**

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30
Практичні заняття	30
Самостійна робота	120
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	6

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.**Тематика лекційних занять****Тема 1. Правові засади організації та функціонування системи соціального забезпечення в Україні**

Соціальна держава як умова реалізації права на соціальне забезпечення. Поняття та загальна характеристика права на соціальне забезпечення. Право на соціальне забезпечення в системі основних прав і свобод людини та громадянина. Соціальні ризики у праві соціального забезпечення. Право на соціальне забезпечення в міжнародно-правових актах.

Поняття, мета встановлення, принципи формування державних соціальних стандартів. Система і класифікація соціальних нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Державні соціальні гарантії.

Поняття, види та загальна характеристика організаційно-правових форм соціального забезпечення. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як пріоритетна організаційно-правова форма соціального забезпечення. Державне соціальне забезпечення за рахунок бюджетних коштів. Недержавне соціальне забезпечення.

Тема 2. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права

Предмет та методи права соціального забезпечення. Функції права соціального

забезпечення. Система права соціального забезпечення. Право соціального забезпечення в системі права України. Право соціального забезпечення як наука та навчальна дисципліна. Поняття і загальна характеристика принципів права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення: поняття, види та їх загальна характеристика. Конституція України як джерело права соціального забезпечення. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.

Тема 3. Правовідносини у сфері соціального забезпечення

Поняття, основні ознаки, види правовідносин у сфері соціального забезпечення. Передумови виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального забезпечення. Норми права соціального забезпечення. Юридичні факти у праві соціального забезпечення: поняття та види. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: фізичні особи, державні органи та їх характеристика. Об'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення.

Тема 4. Загальна характеристика пенсійної системи в Україні. Стаж (страховий стаж) та його значення для призначення пенсій

Поняття та структура пенсійної системи в Україні. Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Поняття і загальна характеристика накопичувальної системи. Система недержавного пенсійного забезпечення.

Право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування: особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню; страхувальники; уповноважений банк; підприємства, установи, організації, що здійснюють виплату і доставку пенсій. Пенсійний фонд. Поняття єдиного страхового внеску. Розмір єдиного страхового внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Мінімальний страховий внесок. Поняття персоніфікованого обліку в солідарній системі.

Трудовий та страховий стаж у пенсійному забезпеченні. Поняття трудового стажу, його види і значення в пенсійному забезпеченні. Поняття та визначення страхового стажу після набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Періоди, з яких складається страховий стаж. Порядок обчислення страхового стажу. Коефіцієнт страхового стажу.

Тема 5. Правове регулювання призначення пенсій за віком у солідарній системі

Поняття пенсії за віком в солідарній системі. Загальні умови пенсійного забезпечення за віком. Розмір пенсії за віком. Максимальний та мінімальний розмір пенсії за віком. Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення. Підвищення та надбавки до пенсій за віком відповідно до чинного законодавства.

Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян у солідарній системі. Пенсійне забезпечення іноземців та осіб без громадянства. Пенсійне забезпечення громадян, що проживають за кордоном. Пенсійне забезпечення засуджених.

Тема 6. Правове регулювання призначення пенсій по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі

Поняття, умови призначення та розмір пенсії по інвалідності в солідарній системі. Особливості обрахування страхового стажу при призначенні пенсії по інвалідності. Особливості призначення пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Поняття, умови, особливості призначення та розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі. Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Призначення пенсії на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії.

Тема 7. Порядок призначення та виплати пенсій в солідарній системі

Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення (перерахунку) та виплати пенсії. Виплата пенсії. Виплата пенсії за минулий час. Виплата пенсії особам, які перебувають на повному державному утриманні.

Припинення та поновлення виплати пенсії. Утримання надміру виплачених сум пенсій. Відрахування з пенсій. Виплата недоотриманих пенсій у зв'язку зі смертю пенсіонера.

Тема 8. Пенсії за віком на пільгових умовах

Пенсії за віком на пільгових умовах: поняття та умови призначення. Порядок проведення атестації робочих місць та її значення для призначення пільгових пенсій. Умови призначення пенсій за віком працівникам, зайнятим на роботах за Списком №1. Умови призначення пенсій за віком працівникам, зайнятим на роботах за Списком №2.

Пенсії за віком у зв'язку з особливими умовами праці. Умови призначення пенсій за віком трактористам-машиністам. Умови призначення пенсій за віком жінкам-дояркам; свинаркам-операторам; жінкам, зайнятим на вирощуванні тютюну; робітницям текстильного виробництва. Умови призначення пенсій за віком жінкам, які народили п'ятеро і більше дітей і працювали в сільськогосподарському виробництві. Умови призначення пенсій за віком водіям, зайнятим на важких і шкідливих роботах.

Тема 9. Державне пенсійне забезпечення

Поняття, ознаки та види пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби. Пенсія за вислугу років, пенсія по інвалідності, пенсія в разі втрати годувальника за законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Правові засади пенсійного забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Особливості пенсійного забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: державна та додаткова пенсія. Поняття та розмір пенсії за особливі заслуги перед Україною.

Тема 10. Страхові соціальні допомоги за законодавством України

Поняття, ознаки, види та правове регулювання надання страхових допомог. Допомога по безробіттю, у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності. Умови, тривалість виплати та розмір допомоги по безробіттю. Допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

Допомога по тимчасовій непрацездатності. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання. Страхові виплати у разі настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання. Страхова виплата втраченого заробітку. Страхова виплата одноразової допомоги потерпілому. Страхова виплата дитині, яка народилася з інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності. Страхові виплати в разі смерті потерпілого.

Тема 11. Державні соціальні допомоги за законодавством України

Допомоги особам, які не мають права на пенсію. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Державні допомоги сім'ям з дітьми. Житлові субсидії як вид державних соціальних допомог. Право на отримання та підстави відмови в призначенні житлової субсидії. Допомога особам, яким виповнилося 100 і більше років. Державна допомога ВІЛ-інфікованим дітям і дітям, які страждають на хворобу, зумовлену ВІЛ. Допомога на поховання.

Тема 12. Загальні правові засади надання соціальних послуг

Поняття, основні цілі та принципи надання соціальних послуг. Система надання соціальних послуг. Основні напрями державної політики у сфері надання соціальних послуг. Основні засади функціонування системи надання соціальних послуг. Права та обов'язки отримувача соціальних послуг. Особливості правового статусу надавачів соціальних послуг. Класифікація соціальних послуг. Базові соціальні послуги. Державний стандарт соціальних послуг. Порядок надання соціальних послуг. Звернення про надання соціальних послуг. Відмова та припинення надання соціальних послуг.

Тематика семінарських занять

1. Правові засади організації та функціонування системи соціального забезпечення в Україні.
2. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права.

3. Правовідносини у сфері соціального забезпечення.
4. Загальна характеристика пенсійної системи в Україні. Стаж (страховий стаж) та його значення для призначення пенсій.
5. Правове регулювання призначення пенсій за віком у солідарній системі.
6. Правове регулювання призначення пенсій по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі.
7. Порядок призначення та виплати пенсій в солідарній системі.
8. Пенсії за віком на пільгових умовах.
9. Державне пенсійне забезпечення.
10. Страхові соціальні допомоги за законодавством України.
11. Державні соціальні допомоги за законодавством України.
12. Загальні правові засади надання соціальних послуг.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Соціальна держава як умова реалізації соціальних прав людини. Зміст та співвідношення понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» у чинному законодавстві та юридичній науці. Право на соціальне забезпечення в міжнародно-правових актах. Недержавне соціальне забезпечення як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Функції права соціального забезпечення. Місце права соціального забезпечення в системі права України. Право соціального забезпечення як наука та навчальна дисципліна. Судова практика як джерело права соціального забезпечення. Колізії в праві соціального забезпечення. Процедурні правовідносини у сфері соціального забезпечення. Персоніфікований облік в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Права та обов'язки застрахованої особи. Пенсійне забезпечення громадян, що проживають за кордоном. Пенсійне забезпечення засуджених. Індексація та перерахунок пенсій. Державне соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію. Надбавки та підвищення до пенсій. Правові засади соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні. Документи необхідні для призначення пенсії в солідарній системі. Постанова КМУ від 30.07.2015 року «Про організацію прийому та обслуговування осіб, які звертаються до органів Пенсійного фонду України». Порядок виплати і доставки пенсій та грошової допомоги за місцем фактичного проживання одержувачів у межах України організаціями, що здійснюють їх виплату і доставку. Особливості виплати та доставки пенсій, грошових допомог на період введення воєнного стану. Підтвердження спеціального трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах. Проведення атестації робочих місць. Право на пенсію за вислугу років. Надбавки та допомога до пенсії за вислугу років військовослужбовцям. Надбавки та допомога до пенсії по інвалідності військовослужбовців. Обчислення пенсій за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Призначення та виплата пенсій за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Порядок перерахунку пенсій за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Допомога на поховання відповідно до положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Документи, необхідні для призначення матеріального забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Контроль та нагляд у сфері соціального страхування. Охарактеризувати правові засади надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги "пакунок малюка". Допомога багатодітним сім'ям за законодавством України. Житлова субсидія. Порядок надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку. Допомога внутрішньо переміщеним особам. Основні напрями державної політики у сфері надання соціальних послуг. Система надання соціальних послуг та основні засади її функціонування. Соціальні послуги у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Постанова Кабінету Міністрів від 01.06.2020 року «Про організацію надання

соціальних послуг». Проаналізувати затверджені Державні стандарти соціальних послуг (на вибір).

8. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuyvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf).</p> <p>Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» включає <i>поточний та семестровий контроль знань</i>. У семестрі ЗВО може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 30% підсумкової оцінки на екзамені. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної роботи.</p> <p>Семестровий <i>контроль по закінченню семестру проводиться у формі екзамену</i> відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання екзамену існують білети. Білети складаються з трьох питань (<i>кожне питання оцінюється максимум у 10 балів</i>). У 9-10 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 6-8 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 4-5 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-3 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною.</p> <p>Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового</p>
---	--

	контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Вимоги до КР	<p>Підсумкова контрольна робота проводиться у семестрі за результатом вивчення всіх змістових модулів. Вона може включати у себе теоретичні питання, а також практичні та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, але які передбачені планом для самостійного вивчення. Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить 10.</p> <p>Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи:</p> <p>10-9 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. 8-6 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; має навички користування нормативним матеріалом. 5-4 бали здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки. 3-1 бали здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки. 0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.</p> <p>Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.</p>

<p>Семінарські (практичні) заняття</p>	<p>Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання.</p> <p>Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 3 бали - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 3,5 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 2,5 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.</p> <p>Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків.</p> <p>Оцінювання виконання реферування, індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - 3 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; - 2,5 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - 2 бали – матеріал викладений недостатньо повно,</p>
---	--

	індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених завдань; - <i>1-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні. Максимальна кількість балів – 3 бали.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (<i>за семестр – 30 балів</i>), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.</p> <p>На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення». Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр.</p> <p>Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.</p>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
<i>Змістовий модуль 1. Основні теоретичні положення права соціального забезпечення</i>		0...12
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, реферування)	0...12
<i>Змістовий модуль 2. Правове регулювання пенсійного забезпечення в Україні</i>		0...21
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, реферування)	0...21
<i>Змістовий модуль 3. Правові основи надання соціальних допомог та соціальних послуг в Україні</i>		0...12

1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, реферування)	0...12
Підсумкова контрольна робота		0...10
Окремі види індивідуальної та самостійної роботи: Підготовка тез доповідей, наукових публікацій; участь у студентських конкурсах, олімпіадах, активна участь у роботі юридичної клініки, результати неформальної освіти тощо.		0...15
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...70
Семестровий контроль (екзамен)		0...30
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), (за семестр – 30 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка, затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>

та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystancijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Кучма О.Л. Право соціального забезпечення України [Текст] : [навч. посіб.] / О.Л. Кучма, Л.М. Сінцова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Маслаков, 2019. 306 с.
2. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС. 2020. 536 с.
3. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення: Загальна частина: навчальний посібник. Чернігів: ПАТ «ПВК» «Десна», 2016.- 692 с.
4. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення: Особлива частина: навчальний посібник. Чернігів: ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.
5. Ярошенко О. М., Слюсар А. М., Ветухова І. А. та ін. Право соціального забезпечення: Навчальний посібник. Х.: Право, 2019. 376 с.

6. Your social security rights in Austria. Employment, Social Affairs & Inclusion. European Union. 2023. 57 p. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1101&langId=en>
(дата звернення: 07.02.2024).

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=7604>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
4. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>